

NUMARA TAŞIMA BİLMECESİ

Banu Salman
banu.salman@emo.org.tr

Yıllardır tartışılan ve hayata geçmesi beklenen numara taşınabilirliği için Telekomünikasyon Kurumu nihayet bir adım attı. Telekomünikasyon Kurumu'nun "Numara Taşınabilirliği Yönetmeliği" 1 Şubat 2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlandı.

Yönetmelikte, "adres taşınabilirliği" ve "hizmet taşınabilirliği" tanımları yapılıyor olmasına karşın, yalnızca işletmeci numara taşınabilirliğine olanak sağlanıyor. Sabit telefonlar için "coğrafi numara taşınabilirliği" olarak adlandırılan bu uygulama, "Coğrafi numaralarda gerçekleşen işletmeci numara taşınabilirliği" olarak tanımlanıyor. Ancak coğrafi anlam değişmeksizin numara taşınabilirliğinden söz ediliyor.

Cep telefonları için de aynı uygulama, "mobil numara taşınabilirliği" adı altında "mobil numaralarda gerçekleşen işletmeci numara taşınabilirliği" olarak açıklanıyor.

Abonenin numarasını değiştirmeden bulunduğu adresi değiştirebilmesi anlamına gelen adres taşınabilirliğine olanak sağlanmaması nedeniyle, örneğin abone bir mahalleden başka bir mahalleye taşınması durumunda sabit telefon numarasını taşıma olanağına sahip olamayacak. Yine il değişikliği yapılması durumunda sabit telefon numarasının taşınabilmesi söz konusu değil.

Abonenin numarasını değiştirmeden aldığı hizmet türünü değiştirmesi anlamına gelen hizmet taşınabilirliği

de yapılamayacak. Yani yalnızca ses hizmeti almaya uygun bir hizmet türüne sahip olan abonenin bu hizmet türünü, görüntü, kısa mesaj (SMS), ses ve görüntüyü içeren çoklu mesaj (MMS), internet gibi veri aktarımını da içerecek hizmet türlerine dönüştürme olanağı elde edebilecek şekilde numarasını taşıması mümkün olmayacak. Bu durum teknik nedenlerle açıklanabilir olsa da şirketlere getirilecek yatırım zorunluluğuyla bu tür hizmetlerin yaygınlaştırılabilmesi önem taşıyan bir konu olarak görünüyor.

Yönetmelikte, adres taşınabilirliği ve hizmet taşınabilirliğine ilişkin olarak ise Kurumun düzenleme yapabileceği belirtiliyor.

Türkiye'de araç telefonları olarak bilinen ve mobil telekomünikasyon sistemlerinin 1. nesil kapsamında başlangıcını oluşturan İskandinav mobil telefon sistemi (Nordic Mobile Telephone-NMT) ile uydu üzerinden mobil iletişimi sağlayan küresel mobil kişisel telefon sistemi (Global Mobile Personal Communications by Satellite-GMPCS) için de numara taşınabilirliği söz konusu olmayacak.

Tüm bunlardan sonra elde kalan tek alan işletmeci değişikliği oluyor ki, bu da yapılan numara taşınabilirliği düzenlemesinin hizmetin geliştirilmesi amacıyla çok şirketlerin rekabetiyle ilgili olduğu anlamına geliyor. Düzenlemenin temel çıkarılma gerekçesini aslında sabit telefonda işletmeci numara taşınabilirliğinden çok cep

telefonu numaralarının taşınabilirliği oluşturuyor. Türkiye’de cep telefonu pazarında başlangıçtan itibaren rekabet anlamında dengeli bir piyasa sağlanamamış olmasının şirketler açısından yarattığı sıkıntı ön planda görünüyor.

Türkiye’de 2006 yılsonu itibarıyla 51 milyon 300 bin cep telefonu abonesi bulunuyor. Turkcell 31 milyon 800 bin aboneyle toplam cep telefonu abonesinin yüzde 61.5’ine sahipken, Vodafone 12 milyon abonesiyle cep telefonu pazarından yüzde 23.2, Avea ise 7 milyon 500 bin abonesiyle yüzde 14.5 paya sahip. Böyle bir pazar yapısı, Turkcell’in numara taşınabilirliğine karşı çıkmasını, Vodafone ve Avea’nın ise numara taşınabilirliğinin yaşama geçirilmesi için çaba göstermesini açıklıyor. Ancak yine bu yapı, numara taşınabilirliğinin yaşama geçirilmesinde kendiliğinden bir engel olarak ortaya çıkıyor. Yönetmeliğin ise bu tür açmazları çözme amacına yönelmediği, numara taşınmasında alınacak ücretler dahil olmak üzere pek çok anlaşmazlık noktasını piyasaya bıraktığı, ancak başvuru olması durumunda devreye girecek biçimde yetkilendirmelerle yetindiği görülüyor. Yine yönetmelikte düzenlenecek ve düzenlenmesi gereken pek çok konu da kurula yetki tanınarak geçiştiriliyor.

Yönetmelikte yapılan tasarıma göre numara taşınabilirliği işine başlanabilmesi için Merkezi Referans Veri Tabanı oluşturulması gerekiyor. Bu veri tabanı da işletmecilerden gelecek olan verilerle kurulabilecek. Bu noktada veri aktarımının gecikmesi ve çeşitli teknik-idari pürüzlerin ortaya çıkması kaçınılmaz görünüyor.

Numara taşınabilirliğine ilişkin ücretlendirmeler de uygulamada sıkıntı yaşanabilecek ikinci nokta olarak dikkat çekiyor. Ücretlendirme konusunda yönetmeliğin tam bir açık kapı olarak hazırlandığı görülüyor. Yönetmelikte, “aboneye yansıtacak ücretlerin,

abonenin hizmeti almasını engelleyici nitelikte olamayacağı” yönünde genel bir düzenleme yapılıyor. Abonenin hizmet aldığı verici işletmecinin aboneden herhangi bir ad altında ücret talep etmemesi öngörülüyor. Ancak işletmeciler arası ücretlerin işletmeciler arasında karşılıklı görüşme yoluyla belirlenmesi gerekiyor. Bu ise ara bağlantı gibi çeşitli işlemlerde yaşanan tartışma benzerlerinin gündeme geleceği yeni bir alan olarak önümüzde duruyor. Yönetmeliğe göre, verici işletmeciler, numara taşınabilirliğindeki idari maliyetini alıcı işletmeciden bir defalık alacağı ücretle karşılayacak. Bu ücretin maliyet esaslı belirlenmemesi durumunda kurum ücret belirleme sürecine müdahil olacak. Alıcı işletmeci de bir defalık kendisinden hizmet almak isteyen aboneden ücret talep edebilecek. İşletmeciler, numara taşınabilirliği hizmeti için gerekli olacak yazılım ve donanım sistemleri ile mevcut sistemlerindeki değişiklik maliyetlerini kendileri karşılayacaklar. Taşınmış bir numara için yönlendirme işlemi yapan işletmeci, oluşacak ek iletim maliyetini kendisi karşılayacak.

İşletmeciler arasında bu ücretler konusunda 30 gün içinde uzlaşma sağlanamadığının kuruma bildirilmesi durumunda, 15 gün içinde gerekçeyle birlikte ücret tekliflerini alacak olan

Telekomünikasyon Kurulu ücret üst sınırlarını belirleyebilecek. Numara taşınabilirliğinin erişim ve arabağlantıyla ilgili uzlaşmazlık durumlarında da Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği’ndeki uzlaşmazlık prosedürü izlenecek.

Tüm bunların dışında abonelerin bir kısmının ucuz tarife olanaklarından yararlanmak için çift sim kart taşıyarak, iki işletmeciden birden hizmet almı yoluna gittikleri düşünüldüğünde, getirilen numara taşıma olanağından yararlanmayı tercih etmeyecekleri açıktır. Çünkü kullanıcılar, zaten şebeke içi görüşme yaparak görece daha ucuz olan tarifeden yararlanmak istedikleri için çift aboneliği tercih ediyorlar. Pazardaki bir kısım cep telefonu abonesinin de fiyat uygulamalarını takip edebilme yeteneğinden ya da zamanından yoksun oldukları düşünülürse bu kişilerin de numara taşıma tercihinde bulunmaları olası görülüyor.

Turkcell’in numara taşınabilirliğine ilişkin yönetmeliğin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle Danıştay’a dava açması da daha uygulama başlamadan yaşanacak sıkıntıların ilk işaretini ortaya koydu.

Cep telefonları için numara taşınabilirliğini ele aldıktan sonra sabit telefonlarda işletmeci numara taşınabilirliğinin ne kadar anlamlı olduğunu ele alalım. Öncelikle Türkiye’de henüz sabit telefonlarda, özellikle şehir içi görüşmelerde ve numaralandırmada Türk Telekom’un tekel konumu sürüyor. Telekomünikasyon Kurumu, sabit telekomünikasyon hizmetlerine yönelik yetkilendirmeler yaparak şehir içi görüşmelerin de uzak mesafe telefon hizmetleri gibi başka operatörlerin hizmet vereceği bir pazar haline gelmesini planlıyor. Ancak yine Türk Telekom’un altyapısı kullanılacağı için bu anlamda Türk Telekom’un tekel konumu sürecek. Şu anda var

olamayan bir uygulama üzerinden numara taşınabilirliğinin düzenlenmiş olması aboneler açısından çok anlamlı görünmüyor.

Bu tür düzenlemelerin altyapı ve pazar anlamında Türk Telekom'un tekel konumu dikkate alındığında ne kadar anlamlı olduğu zaten ayrı bir tartışma konusu olmakla birlikte, Türk Telekom'un özelleştirilmesiyle kamu tekelinin özel tekele dönüştürülmesi öncesinde yapılması gereken düzenlemelerin şimdi yerleştirilmeye çalışılması da önemli bir eleştiri noktasını oluşturuyor. Böylesine büyük bir tekel varken yeni işletmecilerin bu alana girmek istemeyeceği gerçeği karşısında alanı cazip kılabilmek için sabit telefonlarda numara taşınabilirliğinin gündeme getirildiği düşünülüyor.

Sabit telefonlarda işletmeci numara taşınabilirliği, Turkcell, Vodafone ve Avea arasında yaşanacak telefon numarası taşınabilirliğiyle aynı anlama geliyor. Yani, Türk Telekom'dan sabit telefon hizmeti alan abone, var olması durumunda X sabit telefon işletmecisinden hizmet almak isterse Türk Telekom'daki sabit telefon numarasını X sabit telefon işletmecisinde de kullanma olanağına sahip olacak. Bu durum özellikle şehirci görüşmelere yapılan yüksek zamdan sonra sabit telefon kullanıcıları açısından çok elzem görünmekle birlikte tüm Türkiye çapında ne kadar hayata geçebileceği şüpheli bir konu. Hem uygulamanın zamana geçirilmesi için tanınan uzun vadeli süre, hem teknik ve hukuki altyapının tamamlanma süreci dikkate alındığında, sabit telefon numaralarının işletmeciler arasında taşınabilirliği açısından önümüzde daha uzun yıllar olduğu görülüyor.

Numara taşınabilmesine olanak sağlayan düzenleme çalışmaları Telekomünikasyon Kurumu tarafından 2005 yılında başlatılmıştı. Kurumun 2006

yılıın Şubat ayında açıkladığı bir yıllık iş planında konunun yıl içerisinde çözüme kavuşturulacağı açıklanmıştı. Ancak söz konusu yönetmelik 1 Şubat 2007 tarihinde yayımlanabildi. Merkezi Referans Veri Tabanı'nın oluşturulmasının ne kadar süre alacağı ise henüz belli değil. Merkezi Referans Veri Tabanı oluşturulmasının ardından ancak 6 ay sonra cep telefonları için numara taşınabilirliği gündeme girecek. Sabit telefonlar için bu süre 1 yıl sonra olarak düzenlendi. Ancak bu 1 yıllık süre de aslında uygulamanın başlangıç tarihini göstermiyor. Türk Telekom dışında yeni sabit telefon işletmecisi olup olmayacağına göre bu süreç işleyecek.

NUMARA TAŞIMA SÜRECİ NASIL İŞLEYECEK?

Aynı numarayı kullanarak başka bir işletmeciden hizmet almak isteyen abonenin, ilk aşamada yeni hizmet alacağı işletmeciye giderek talepte bulunması gerekiyor. Kimlik, verici işletmeci, irtibat gibi aboneye yönelik bilgileri içeren formun doldurulmasıyla başlayacak olan süreçte, belirlenen zamanda abonenin işletmeci değişikliği yapılacak.

Yeni abone olunmak istenen alıcı işletmeci abonenin başvuru bilgilerini, Merkezi Referans Veri Tabanı'na en fazla 2 gün içinde iletilecek. Değişiklik talebi mevcut verici işletmeciye iletilecek. Mevcut verici işletmeci kendi kayıtlarıyla bilgilerin karşılaştırmasını yaptıktan sonra en fazla 2 gün olan kontrol süresi içinde Merkezi Referans Veri Tabanı'na yanıtını iletilecek.

Doğrulama işlemi gerçekleştirildikten sonra en az 1, en fazla 2 gün sonra olmak üzere numara taşıma işleminin gerçekleşeceği zaman Merkezi Referans Veri Tabanı tarafından işletmecilere duyurulacak. Numara taşıma zamanının, taşıma işleminin gerçekleşeceği zamandan en az 1 gün önce duyurulması gere-

kecek. Bu aşama gerçekleşmeden önceki herhangi bir zaman diliminde abone numara taşıma talebinden vazgeçebilecektir. Bu vazgeçme talebinin de yine hizmetin yeni alınacağı işletmeci tarafından duyurulması gerekecek.

Sürecin tamamlanmasıyla abonenin önceki işletmeciyi olan sözleşmesi fesholurken, yeni işletmeciyi abonelik sözleşmesi devreye girecek. Yönetmelikte taşıma işleminin, "belirlenen saat diliminde abonenin haberleşme kesintisini en az sürede tutacak ve numara aynı anda tek bir işletmecide aktif olacak" şeklinde gerçekleştirilmesi öngörülmüyor.

NUMARA TAŞIMA TALEBİNİ REDDETME KOŞULLARI

"Taşınması talep edilen numaranın başka bir aboneye ait olması, abonenin başka bir işletmeciye geçmek için daha önce başvuru yapmış olması, abonenin kimlik bilgilerinin yanlış ya da eksik olması, abonenin işletmecisinden numarasının değiştirilmesi talebinin bulunmaması" durumlarında numara taşıma talebi, mevcut işletmeci tarafından reddedilebilecek. Bu ret kararını da gerekçeleriyle birlikte alıcı işletmeciye bildirecek. Bu ret kararı aboneye, hizmet almak istediği işletmeci tarafından iletilecek.

Numara taşıma için verilen bilgilerin sahte olduğunun ortaya

çıkması durumunda, taşıma sürecinin hangi aşamada olduğuna bakılmaksızın alıcı ve verici işletmeciler birbirlerini uyaracaklar ve taşıma işlemi iptal edilecek. Böyle bir durumda taşıma işlemi gerçekleşmiş olsa bile en geç 3 gün içerisinde numara tekrar eski işletmeciye iade edilecek.

Yönetmelikte, "Söz konusu doğrulama işlemi başvuru sahibi ile taşınması talep edilen numaranın doğrulanmasına yönelik olup, abone veya alıcı işletmeciden bunun ötesinde işlemi zorlaştırıcı nitelikte bilgi ve belge talep edilemez. Doğrulama sürecinde abonenin kimliği konusunda tereddüt yaratmayan nitelikte olmak kaydıyla, göz ardı edilebilir kayıt farklılıkları mümkün olduğu ölçüde ret gerekçesi oluşturmaz" deniliyor. Ayrıca mevcut işletmecinin elde ettiği bilgileri aboneyi yeni işletmeci seçimi talebinden vazgeçirmek için kullanmaması gerekiyor.

Numaranın tahsisli olduğu işletmeci, numara taşınabilirliği kapsamında bir başka işletmeciye gönderdiği numarayı, o abonenin yeni işletmecisiyle sözleşmesi fesholmadığı sürece başka bir abonesine tahsis edemeyecek. Ayrıca taşınmış bir numara, yeni işletmeci tarafından başka bir aboneye de devredilemeyecek. Numarası taşınmış bir abone ile yeni işletmecisi arasındaki abonelik sözleşmesinin sona ermesi, ancak abonenin başka bir işletmeciye numarasının taşınması talebinde bulunmaması durumunda bu işletmeci, numarayı 30 gün içinde numaranın tahsisli olduğu işletmeciye iade edecek.

Yönetmelikte, bir abonenin kaç kez numara taşıyabileceğine yönelik olarak herhangi bir sınırlama getirilmiyor. Ancak Telekomünikasyon Kurumu'na "gerekli görürse, abonenin bir takvim yılı içerisinde bir numara için numara taşınabilirliği hizmetinden yararlanma sayısına sınır getirebilmesine" yönelik yetki tanınıyor.

İşletmecilerin, "numara taşıma konusundaki başvuruların nasıl yapılacağı,

MERKEZİ REFERANS VERİ TABANI

Numara taşınabilirliğinin gerçekleştirilebilmesi için Merkezi Referans Veri Tabanı oluşturulması gerekiyor. Telekomünikasyon Kurumu tarafından kurulması ve yönetilmesi öngörülen Merkezi Referans Veri Tabanı için işletmeciler de uyumlu çalışacak şekilde şebekelerinde gerekli düzenlemeleri yapmakla yükümlü olacaklar. Numara taşınabilirliğinin gerçekleştirilebilmesi için aracılığı sağlayacak olan Merkezi Referans Veri Tabanı, işletmecilerce çağrı kurulumu sırasında aranan numaranın sorgulanması amacıyla kullanılmayacak. Merkezi Referans Veri Tabanının kurulum maliyetlerinin işletmeciler tarafından karşılanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenecek.

İşletmeciler veri tabanının kopyasını kendi şebekelerinde kuracaklar, güncelleyecekler ve işletecekler. Sorgulama işlemleri de işletmecinin kendi sistemindeki veri tabanı aracılığıyla gerçekleştirilecek.

İşletmeciler kuruma bilgi verme yükümlülüğü kapsamında ocak ve temmuz aylarında "şebekelerinden taşınan numara sayısı, şebekesine taşınan numara sayısı, şebekesinden taşınma talebinde bulunan abone sayısı, şebekesine taşınma talebinde bulunan abone sayısı, reddedilen taşıma talep sayısı ve gerekçeleri, şebekesinden ve şebekesine doğru gerçekleşen ortalama taşınma süresi"ni Telekomünikasyon Kurumu'na gönderecekler.

talep edilen bilgi ve belgeler, numara taşıma işleminin gerçekleşme süresi, numara taşıma karşılığında herhangi bir ücret ödeyip ödemeyecekleri ve benzeri konularda tüketicileri bilgilendirmesi ve bu bilgileri internet sitesinde yayımlaması" öngörülmüştür.

KULLANICILAR UYARI TONUNA DİKKAT

İşletmecilerin, numara taşınabilirliğini sağlama ve çağrılarını yönlendirme konusunda yükümlülüklerinin de kayıt altına alındığı yönetmelikte, tarife şeffaflığına yönelik olarak arayan abonenin işletmecisinin ayırt edilmesi için her işletmecinin "uyarı tonu" vermesi öngörülmüştür. Ancak bu uyarı tonunun tek bir ton mu olacağı yoksa işletmeciden işletmeciye geçişecek farklı tonlar mı olacağı konusunda yönetmelikte düzenleme yer almıyor. Tarife şeffaflığı için başkaca bir zorunlu düzenlemeye yer verilmezken, Telekomünikasyon Kurumu'na bu konuda başka önlemler alma konusunda yetki veriliyor.

İşletmecinin abonelerine, şebekesinden ve şebekesine taşınan numaralar ile bu numaralara uygulanan tarifeler konusunda telefonla, internet üzerinden duyuru gibi çeşitli yollarla bilgi verebileceği belirtiliyor. Ancak bu konuda herhangi bir zorunluluk öngörülüyor. Bu durum, abonelerin tercihleri ve seçim yapmalarını zorlaştıran bir süreç neden olabilecektir.

YAPTIRIM BELİRSİZLİĞİ

Yönetmeliğin cezalara ilişkin bölümü de, Telekomünikasyon Kurumu'na geniş bir yetki tanıyacak biçimde düzenlendi. İlk bakışta işletmecilerin

önceki yıl cirolarının yüzde 3'ü gibi büyük miktarlarda ceza öngörülmüyor sanılsa da, hiçbir ceza için alt sınır konulmadığı görülüyor. Teorik olarak Telekomünikasyon Kurumu, 1 YTL gibi çok düşük ve anlamsız düzeyde cezalarla da numara taşınabilirliğine ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesini geçiştirebilecek ya da aynı ihlal için farklı para cezaları öngörebilecek. Kurum bu idari para cezalarını uygulamadan önce de işletmeciye belli bir süre vererek yükümlülüğünü yerine getirmesi konusunda uyarılabilecek. Cezaya konu ihlalin tekrarı ya da devamı durumunda ise işletmecinin bir önceki yıl cirosunun yüzde 3'ünü aşmayacak biçimde idari para cezası uygulanabilecek. Yönetmelikte ceza açısından düzenlenmemiş ihlal durumlarında işletmecinin bir önceki yıl cirosunun yüzde 3'üne kadar Kurul kararı ile idari para cezası uygulanabilecektir.

Yönetmelikte öngörülen idari para cezaları şöyle:

- İşletmeci, numara taşınabilirliği sağlama yükümlülüğünü yerine getirmemezse bir önceki yıl cirosunun yüzde 3'üne kadar,
- Ücretlere ilişkin esaslara uymaması durumunda bir önceki yıl cirosunun yüzde 1'ine kadar,
- Taşıma sürelerine uymaması durumunda bir önceki yıl cirosunun yüzde 2'sine kadar,
- Tarife şeffaflığına ilişkin yükümlülükleri yerine getirmemezse cirosunun yüzde 1'ine kadar,
- Verici işletmecinin, numara taşıma talebini geçerli bir neden olmaksızın yerine getirmede gecikmesi veya yönetmeliğe aykırı bir nedenle reddetmesi durumunda bir önceki yıl cirosunun yüzde 2'sine kadar,
- Taşınmış bir numaraya ait abonelik sona erdikten sonra, 30 gün içinde numarayı iade ettiğine dair verici işletmeciye bilgilendirmeyen alıcı işletmeci bir önceki yıl cirosunun yüzde 1'ine kadar,
- Numara taşıma işlemi sırasında elde edilen bilgilerin abonenin taşıma işleminden vazgeçmesi için kullanılması durumunda bir önceki yıl cirosunun yüzde 1'ine kadar,
- Numaranın taşınacağı zamanı aboneye bildirmeyen alıcı işletmeciye, bir önceki yıl cirosunun binde 5'ine kadar,
- Taşınmış ve taşınmamış numaralar arasında hizmet kalitesi bakımından ayırmacı davranan işletmeciye bir önceki yıl cirosunun binde 5'ine kadar,
- Abonenin talebi olmadan, kimlik belgeleri alınmadan ya da eksik alınarak taşıma sürecini başlatan işletmeciye bir önceki yıl cirosunun binde 5'ine kadar." ◀

